

УДК 7.022.81:72-057.875:[378.091.322

Острогляд О.В.

старший викладач

Зосім С.А.

студент 3 курсу

*Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка*

ЗНАЧЕННЯ ПЛЕНЕРУ У НАВЧАЛЬНІЙ ПРАКТИЦІ СТУДЕНТІВ АРХІТЕКТОРІВ

В роботі були зроблені кроки для розкриття значення пленеру у навчанні студентів архітекторів на власному досвіді під час проходження живописної та ознайомчої практики.

Ключові слова: пленер, живописна практика, ознайомча практика, архітектурна освіта, відкритий простір, архітектура.

Пленер (від фр. En plein air – «на відкритому повітрі») – термін, що позначає передачу в картині всього багатства змін кольору, зумовлених впливом сонячного світла і навколишньої атмосфери. Цей термін також використовується для позначення правдивого відображення барвистого багатства природи, всіх змін кольору в природних умовах при активній ролі світла і повітря. Хоча на пленері може використовуватися будь-яка техніка, живопис на пленері має ряд особливостей, властивих саме пленеру пов'язаних з обмеженим часом виконання роботи.

Пленер з'явився на початку ХІХ століття в Англії завдяки Джоню Констеблю і Бонінгтону Річарду Парксу. Пленеризм стає основою естетики художників, для яких світло і повітря набувають самостійного значення і викликають живописний інтерес. Сам предмет свідомо не промальовується, майже не виражається в конкретних силуетах або

зовсім зникає. Ця техніка користувалася великою популярністю у французьких імпресіоністів (саме тоді пленер як термін набуває широкого вживання). Такі художники, як Жан-Батист Каміль Коро, Жан-Франсуа Мілле, Каміль Піссарро, П'єр-Огюст Ренуар і не в останню чергу Клод Моне внесли свій вклад у становлення пленерного живопису. У Росії в 2-й половині XIX – початку XX століття пленерного живописом успішно займалися Василь Поленов, Ісаак Левітан, Валентин Серов, Костянтин Коровін, Ігор Грабар.

Живопис при природному світлі був відомий давно і використовувався в основному для створення ескізів. Однак серед художників барбізонської школи і імпресіоністів ця мальовнича техніка отримала нове життя.

Імпресіонізм, взагалі, є яскравим прикладом роботи художника на пленері. Відомий художній критик Жюль Кастаньярі писав: «Вони [імпресіоністи] сприймають природу так, що вона виходить якийсь завгодно, тільки не нудною і не банальною. Їх живопис сповнений життя, стрімка, легка ... Вони не прагнуть до точного відтворення, а обмежуються загальним сприйняттям ... Вони є імпресіоністами в тому сенсі, що відтворюють не пейзаж, а враження, яке викликається даними пейзажем ... Таким чином, вони відходять від дійсності і повністю переходять на позиції ідеалізму».

Саме імпресіоністи підняли етюд, виконаний на пленері, до рівня повноцінних самостійних картин. Художники-імпресіоністи намагалися якомога точніше передати власні враження від навколишнього світу – заради цієї мети вони відмовилися від існуючих академічних правил живопису і створили свій, відмінний метод. Суть його зводилася до передачі за допомогою роздільних мазків чистих

фарб зовнішнього враження від світла, тіні, їх рефлексії на поверхні предметів. Такий метод створював на картині враження розчинення форми в навколишньому світлі – повітряному просторі. Клод Моне писав про свою творчість: «Моя заслуга в тому, що я писав безпосередньо з природи, намагаючись передати свої враження від самих непостійних і мінливих явищ».

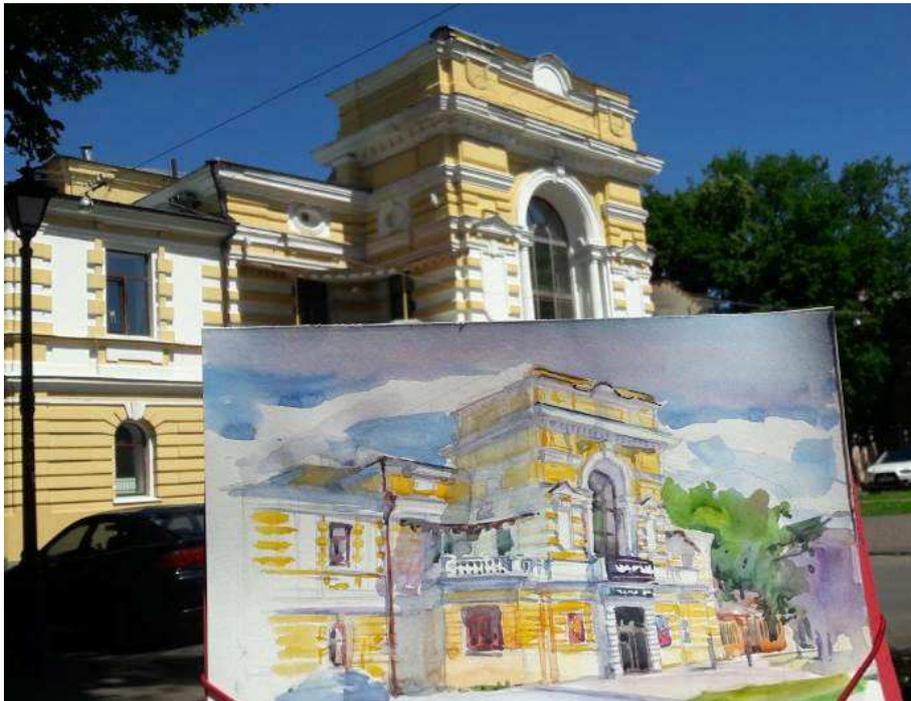

Рис. Живописний етюд виконаний під час проходження живописної практики автором

Архітектор втілює свої ідеї за допомогою рисунку від перших штрихів, що дають уявлення про задум, до кінцевих ескізних проектів, на основі яких вже будується будинок.

Виконання начерків і зарисовок є важливою складовою навчання рисунку. Нарис (croquet – франц., Sketch – англ.) – монохромне неповне узагальнене зображення предметного світу, який виконувався зазвичай в короткий, іноді в найкоротший проміжок часу, коли складна форма вирішується вірною і виразною передачею

тільки її основних, типових і характерних ознак. Тому начерк часто визначається як ціле, побачене без подробиць. Зарисовка – більш повне, ніж нарис, монохромне зображення предметного світу. Зарисовка, що виконується з натури, є як би продовженням начерку в сторону збагачення його деталями. Крім того, одна з головних функцій зарисовок і нарисів – пошук композиційного простору, який полегшує виконання роботи на основному форматі. Правильно знайдене в нарисі розміщення всієї маси натури може служити початком тривалого навчального рисунку.

З давніх часів багато відомих художників та архітекторів замислювалися про необхідність виконання зарисовок і нарисів. До XV століття існував звичай робити ескіз з усіма деталями (для фрески або вітлярної картини). Леонардо да Вінчі, перед тим як почати свою роботу, робив кілька варіантів ескізів, з яких вибирав кращий на його думку. Рафаель, навпаки, послідовно розробляв один і той же варіант.

Також значною функцією начерків і зарисовок виступає можливість досягати цілісності зображення. Саме про цю особливість (цілісності) сприйняття у художників говорив Іван Павлов: «У людей художнього типу переважає перша сигнальна система, і вони сприймають дійсність цілком, без всякого дроблення, без всякого роз'єднання». Таке виконання начерку може мати самостійну художню цінність. У музеях і на виставках, присвячених рисунку, вони експонуються як самостійні твори. Це відноситься, перш за все, до таких художників як Альбрехт Дюрер, Ілля Рєпін, Віктор Васнецов, Валентин Серов, Василь Суриков і інші.

Начерки і зарисовки з натури найчастіше припускають передачу загального враження, найголовнішого в об'єктах зображення або ж,

навпаки, окремих деталей природи. Разом з тим в малюнку передбачається правильність передачі форми, пропорцій, обсягу, просторового положення предмета, естетичної сутності навколишньої дійсності. Головне ж полягає в тому, що начерки і зарисовки є засобом вираження початкового враження від природи, в той час як у тривалому малюнку закріплюють і уточнюють форму природи.

Рис. Графічна зарисовка виконана під час проходження ознайомчої практики автором

Пленерна практика є однією із складових частин формування майбутнього архітектора в Полтавському національному технічному університеті імені Юрія Кондратюка. Вона проводиться протягом трьох тижнів з метою закріплення і поглиблення знань і навичок малювання, живопису і композиції, з подальшим вдосконаленням оволодіння образотворчими засобами, розвитком творчої активності, творчих здібностей, художніх потреб і ініціатив студентів. Особливістю даної

практики було поєднання архітектурних живописних етюдів та ознайомчих графічних зарисовок. Синтез цих двох складових формував цілісне уявлення про об'єкт дослідження. Живописна етюдна частина передбачала оволодіння студентом навичок передачі колористичного вирішення архітектурного об'єкта в оточуючому середовищі.

Метою графічної частини було більш детальне зосередження на архітектурі самого об'єкту з графічним фіксуванням характерних закономірностей частин до цілого та виділенням характерних рис об'єкта дослідження. Кожен день пленерної практики починався з зібрання студентів та викладачів на території об'єктів дослідження. Знайомство з архітектурою розпочиналося з загального опису викладачів про об'єкт та його місця в планувальній структурі міста. Більш детальну інформацію про об'єкт надавав студент, попередньо провівши дослідження за завданням виданим викладачем. Програма пленерної практики охоплювала пам'ятки архітектури різного функціонального призначення, часових проміжків та стилів зосереджених в різних куточках міста Полтави. Були розглянуті особливості архітектури культових споруд, приватних садиб, прибуткових, громадських та житлових будинків.

Література

1. *О РОЛИ ЗАРИСОВОК И НАБРОСКОВ В РИСУНКЕ [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://sibac.info/studconf/hum/xxxvi/43261>.*
2. *Острогляд О.В. Графічність у пленерній практиці / О.В. Острогляд, А. Гринь // Архітектурний рисунок у контексті професійної освіти : зб. наук. пр. за матеріалами III Всеукр. наук.-практ. конф. студентів, молодих учених і науково-педагогічних працівників / за ред. В.В. Ніколаєнка. – Полтава : ПолтНТУ, 2017. – С. 222–229.*
3. *Переворочай А.Ю. Пленер і його особливості під час проходження живописної практики / О.В. Острогляд, А.Ю. Переворочай // Зб. наук. пр.*

за матеріалами Всеукр. наук.-практ. конф. для студентів та молодих учених «Архітектурний рисунок у контексті професійної освіти» / за ред. В.В. Ніколаєнка. – Полтава : ПолтНТУ, 2016. – С. 198–203.

УДК 7.022.81:72-057.875:[378.091.322

Острогляд О.В.
старший викладач
Слободяник О., Чеснокова Т.
студенти 3 курсу
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка

ОСОБЛИВОСТІ ПЛЕНЕРНОЇ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ АРХІТЕКТОРІВ

В статті розглядається значення пленерної практики для студента-архітектора, корисні навички, які вона допомагає здобути, її специфіка та важливість для розвитку здібностей у контексті майбутньої професії.

Ключові слова: пленер, практика, архітектура, живопис, мистецтво, колір, образ.

En plein air – це французький термін, який буквально перекладається як «під відкритим небом». Термін «пленерний живопис», який використовується в наш час, як правило стосується картин, які завершені на місці.

За останні 20 років на Заході дуже виріс інтерес до пленерного живопису. Колись вважалося революційним те, як французькі імпресіоністи, такі як Моне і Піссарро, вперше почали малювати на відкритому повітрі. Сьогодні пленерна робота є звичайною справою для художників та архітекторів. Пленеристи часто стверджують, що щось втрачається, коли живопис виникає з фотографії в якості єдиного